

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 16 kor. — fill.
Negyedévre . . . 4 < — >

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 20 kor. — fill.
Negyedévre . . . 5 > — >

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 24 kor. — fill.
Negyedévre . . . 6 > — >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, június 7.

Az aggályoskodók.

— Fővárosi politikai munkatársunktól. —

Budapest, június 7.

Igen érdekes látvány az, mikor a forradalmak alkalmával a felkelők legalázatosabban emlegetik hódolatukat az uralkodó iránt, de azért nem késnek minden alkalommal kifejezést adni annak, hogy nekik voltaképpen más a véleményük, mint az uralkodónak s csak alkalomra várnak, hogy ők vegyék át a parancsoló szerepét.

Ez az a helyzet, a mikor egyik fél sem mer nyíltan fellépni, de mindeniknek jól esik, ha egyik kis borsot törhet amugy szeliden a másik orra alá.

Ilyenformán van a szabadelvű párt vezére: Széll Kálmán miniszterelnök és a pártnak az a része, melynek Tisza István jelenleg a be nem vallott, de azért mindenki által úgy ismert vezére.

Először a Rakovszky-féle mentelmi ügynél kerültek szembe Széll Kálmán és a frondeurkodók. Széll Kálmán meg akarta adni az igazságot a kiváló néppárti képviselőnek, mert igaza volt, a Tisza-párt nem akarta, mert Rakovszky néppárti volt és — ellene szavazott a saját vezérének.

Persze, neki *aggályai*, csak némi kis aggályai voltak a bizottság eljárása ellen.

Jött aztán a szeszkontingens tárgyalása, meg a hirhedt szegedi paragrafus. Szó volt 180,000 forintról, a melyet az

államnak meg lehetett volna menteni. Tiszáéknak megint *aggályai* voltak és — ellene foglaltak állást a miniszterelnöknek.

Tegnapelőtt ismét a szabadelvű párt tartott értekezletet, megvitatta az állatorvosi közszolgálat államosításáról szóló törvényjavaslatot. A javaslat ellen ismét csak Tisza István grófnak voltak *aggályai*, a melyeknek nem is késett kifejezést adni. *Darányi* miniszter próbálkozott meg a nagy feladattal, hogy az aggályoskodót megnyugtassa s kettejük közt érdekes vita támadt, a melyben nem a szavak voltak érdekesek, hanem a tény, hogy a miniszterelnöknek van már ellenzéke, még pedig a saját pártjában.

A kapacitálás eredményét megmutatta a képviselőház tegnapi ülése. *Makfalvay Géza*, a volt nemzeti pártnak ez a kiváló szónoka, módosítást adott be, a mely szerint az állatorvosok ellen az alispán is elrendelheti a fegyelmi eljárást. Ez az indítvány megfelel a Tisza-töredék központosító elveinek s természetesen mind felálltak *Makfalvay* indítványa mellett. *Darányi* ellenezte a javaslatot, mit észrevén *Tisza Kálmán*, jobbnak látta takarodót fuvatni s a Tisza-pártot leültetni. Hanem *Tisza Istvánt* nem hagyták nyugodni azok az *aggályok* s a szavazás alkalmával *Makfalvay* mellett szavazott. A dolog általános feltűnést keltett, szükségessé vált valahogyan kompromisszummal rendezni. Így is történt: *Makfalvay* visszavonta az indítványát s megegyeztek abban, hogy a fegyelmit nem az alispán, hanem a törvényhatóság rendelheti el.

Széll Kálmán pedig boldogan fog tovább kormányozni abban a hitben, hogy ő a szabadelvű párt mindenható vezére. Szentül meg van győződve, hogy Tisza Istvánék felszólalásának nincs más alapja, mint csak az aggályoskodás. Már pedig az aggályoskodást legjobban el lehet osztalni atyai jóakaró figyelmeztetésekkel, szép, szelid beszédekkel. Már pedig mikor fogy ki Széll Kálmán a szép szelid beszédekből?

Majd csak akkor, ha a most még csak rejtve aggályoskodók nyíltan szembe szállanak vele, majd ha a mostani albarátai a nyakára nőnek, majd ha belátja, hogy a sok szép, atyai, jóakaró beszéd helyett többet ért volna egy nem egészen gyöngéd, de erélyes *tett*!

A buzaárak emelése világszövetség útján.

Ugy látszik az amerikai gazdák is megso-kalták már a folyton tartó alacsony gabona árakat, kezdeményező lépést tettek az árak megjavítására a mit elérni reménylenek az esetben, ha erre nézve egy nemzetközi szövetséget sikerül létre hozniok. E terv kerestül vitelére monstre gyűlést tartottak a minnesottai, éjszak- s dél-dákotai, wisconsini, jovai, kaliforniai, ohioi, new-yorki, washington-cansas, missouri, nebresca, az angol columbiai, a hannoveri gazdák s ezen a nagy gyűlésen igen érdekes az egész világ gazdaközönségét közelről érintő határozatot hoztak:

1. Kötelezik magukat, hogy az eddigi buzatermelésre szánt területet 20%-al csökkenteni fogják abban az esetben, ha a nem-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az vendégségről és ebédéről és vacsoráról¹.

Az titulusról lépünk által az vendégségekre és ebédekre s vacsorákra. Legelsőbbben is reggeli kávé, herbathé, csokolátának² hire sem vala; ha valakinek azt mondottad volna: kell-e kávé, talám azt értette volna, hogy állj el mellette; ha: kell-e thé, talám azt tudta volna, hogy tezed; ha csokolátával kínáltál volna valakit, talám azt tudta volna, ha tudta volna, hol volna Kacsulatafalva Fogarásföldin, hogy az Kacsulati patakából kinálad; ha valakit kínáltál volna rosolissal, talám azt gondolta volna, hogy napfeljötté előtt harmatot szedtél s avval kínálad, avagy rozsból is sült kenyérrrel kínálad. Hire sem vala ezeknek az régi időkben, hanem Brassóban főzték az fahéj-vizet, azon kívül az reggeli italt hívták aquavitának³ vagy tiszta égett bort ittanak, honnan is az urasszonyok apró pinczetokokban, ugy az nemes- és főasszonyok is ugy kínálták s kívált az idegen embert. Vagy pengig égett bort töltvéu tálban, azt megmészelték, egy vagy két fűgét vagy egynehány szem malosaszőlőt tettek köziben, meggyújtották az

égett bort s ugy keverték az tálban kanállal, azután megoltván az tüzet, azt itták, az fűgét utána ették. A férfiak reggeli ital gyanánt jó finom édes csipős ürmös bort is ittanak s egészségesnek tartották, mert nem vala olyan paszomántos gyomrok, mint az mostaniaknak.

Régi magyar étkek ezek valának: tormával disznóláb, káposzta tehénhussal, ludhussal, szalonnával vagy tálban új disznóhussal, tehénhus polyékával¹ kukrejtél² árpakásával, de abban soha azelőtt citromlevet nem töltöttek; tehénhus rizkásával, murokkal vagy petrezselyemmel, röstöl lével, nyárban új hüvelykes borsóval; lud törött lével, tyuk süve foghagymával, eczettel, szalonnával; borsó vagy héjalva s arra felül szalonnát perzseltének s ugy töltöttek az tálban vagy hajatlan higan, abban darab szalonnát vagy disznóhust tettek; berbécshus spékkel³ vagy tárkonyal vagy eczettel, veres hagymával (ennél kedvesebb étke nem volt az öreg Teleki Mihálynak, sem Apor Istvánnak); tehén- vagy disznóhus kaszáléval, ennél s az káposztánál magyar gyomorhoz illendőbb étket nem tartának az régi időkben, nyulhust fekete⁴ lével, csukát tormával vagy szürke lével etc. Vajat nem tettek semmi étkekben, hanem az kása közepiben mikor feladták asztalhoz, mikor kalácsot, lepént, bélest sütöttek, abba tettek vajat vagy

pedig pánkot, noha inkább ették akkor az ujtoltasztot⁵ hájban forralt pánkót, mint az vajban sültet. A kapornya volt minden étkeknek jó izt adó szerszáma.

A kerék asztalnak hire sem vala, hanem négyszegletű asztal vala az embereknek az eleinél; olyan volt, hogy mind alól, mind felül kihuzhatták, az mint a vendég jött; ha annyi vendég volt, hogy annál el nem tért, toldást tettek az asztalhoz. Az asztal a fal mellett állott, belől az fal mellett bélelt padok voltanak, kül pedig karosszékek. Nem francia módon, mint most, hanem tíz órakeretennek ebédet, hat órakeret vacsorát. Mikor közelített az tíz óra, a pohárnok az asztalt megterítette, az főhelyre egy vagy két tánygyért tett, az asztalkeszkenyővel betakarván az egész czipót, oda egy vagy két ezüst kalánt tevén, aztán asztalkeszkenyővel annyi czipót tett oda tánygyerra, az mennyit gondolt, hogy elég lesz az asztalhoz ülőknek és azt az pohárszéken tartotta mindaddig, az mig az asztalhoz leültek aztán kinek-kinek beadta az tánygyért és czipót keszkenyővel. De kést senkinek nem adtanak, hanem az igen nagyjánál az embereknek az inasánál volt az maga kése, ugy adta az urának; de ezenkívül is akármely nagy ember volt, az öviben hátul az hüvelyiben volt az kése, mikor asztalhoz ült, elévette az hüvelyit, kivette az kést és ett vele, megint az

¹ Altörjai Bárány Apor Péter Metamorphosisából. Magyar könyvtár 168. füzet.

² Csokoládé.

³ Ételital.

⁴ Leves.

⁵ Mártás.

⁶ Szalonnával megrakva.

⁷ Olvasztott.

zetközi mezőgazdasági szövetségek oly meg-
egyezsésre tudnak jutni, melynek erejénél
fogva a jövőben a buzaárak jobban sza-
bályozhatók.

2. A nemzetközi egyezséget ők magok ré-
széről oly formán készek előkészíteni, hogy
visszatartják mindaddig összes gabona kész-
letüket, míg csak a liverpooli piacon 1 dol-
lárt nem ajánlanak bushelonként azaz kör-
rülbelül 150 koronát tonnánként. Ezt az
árat tekintenek a buza minimális árának s
csak ezen ár mellett adnák el termésüket,
ha a többi világrészek mezőgazdasági terü-
letei is ily árhoz tartanak magukat.

3. A fent jelzett kerületekbeli gazdák a
dr. A. Ruhland tanár által létesített szervezet
kötelékébe lépnek.

4. Helyeslik a gabona ár szabályozását
képező nemzetközi szaklap megindítását s kö-
telezik magukat, hogy azt tőlük telhető mó-
don anyagilag és erkölcsileg támogatják.

Ezen határozatok a június hó folyamán
Párisban összejövő nemzetközi gazdakongresszus
tárgyát fogják képezni s itt fog eldőlni, hogy
minő magatartást tanusít ezen, a világ minden
részéről összeseregülő kongresszus e fontos hatá-
rozattal szemben.

Kétségen kívül reánk magyar gazdákra is
nagy horderejű s igen fontos dolog volna, ha
az amerikai gazdák ezen fontos határozata
ténnyé válnék, azonban valami nagyon vérmes
reményeket ehhez a dologhoz nem igen köthe-
tünk, mert szinte lehetetlenségnek tartjuk az
egész világ gazdaközönységét egyöntetű eljá-
rásra bírni.

Akár létesül az egyöntetű eljárás, akár
nem, nekünk magyar gazdáknak csak egy fel-
adatunk lehet, minden erővel, minden eszköz-
zel oda törekedni, hogy termés átlagainkat fo-
kozzuk, hogy több búzát termeljünk anélkül,
hogy erre a célra nagyobb földterületet hasz-
nálnánk fel. Számos eszköz áll e célra rendel-
zésünkre, melyek közül mégis kettő a legfon-
tosabb.

Az egyik, hogy talajunkat igen intenzív
belterjesen műveljük, a másik pedig, hogy tala-
junk termő erejét ne csak fenntartsuk, de fo-
kozzuk is.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház mai ülése.

Budapest, jun. 7.

A képviselőház ma tartotta a pünkösdi
szünetek után első ülését. A honatyák világos
nyári ruhákban jelentek meg. Jó kedvvel sü-
rögtek-forgotak a folyosókon, a melyekről már
régen fölszedték a szőnyegeket. A nap vidá-
man süt be az ablakokon, mindenki jókedvű,
mindenki hangos, mert tudja, hogy a mostani
háromhetes szünetet nemsokára a hosszú
nyári vakáció fogja felváltani. És ezt olyan
jó tudni. Mert hát pihenés után édes a
nyugalom.

Az ülésen Perczel Dezső elnököl. Bemut-
tat egy csomó kérvényt és azután felolvas-
tatja az interpellációs könyvet, melyben két
sürgős interpelláció is van bejegyezve, mind a
kettő a zugligeti katasztrófa dolgában. Olay
Lajos és Major Ferencz fognak inter-
pellálni.

Lukács László pénzügyminiszter tör-
vényjavaslatot nyújt be a közösügyi kiadásokra
Magyarország által póllólag fizetendő összegek
fedezéséről. A javaslatot a pénzügyi bizottság-
nak adják ki.

Következik a napirend:

az állategészségügy államosításáról

szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Szily Pongrácz előadó röviden ajánlja a
javaslatot. Farkas János azon panaszkodik,
hogy a javaslat nagyobb terheket ró a gaz-
dákra, mint a börzésekre a börze-adó. Jobb
szeretné, ha megfordítva volna.

Makkfalvay Géza melegen pártolja a ja-
vaslatot. A magyar nép hagyományos ellen-
szenvvel viseltetik minden orvosi tudomány
iránt és csak a végső szükség esetén veszi
igénybe. Ezért van szükség erre a javaslatra.

Major Ferencz szólalt fel ezután. Az állat-
egészségügy rossz állapotát, az állatorvosi kar
kedvezőtlen helyzetét ismerteti hosszasan. A ja-
vaslatot elfogadja.

Madarász József, mint az önkormányzat
híve, elvi szempontból nem fogadja el a javas-
latot, de meg azért sem, mert a szegény népre
nagy terheket ró.

Thaly Kálmán hozzájárul Madarász fej-
tegetéséhez. Neki sem ideálja a megyei önkor-
mányzat, de az államosító törekvésekkel szem-

ben ragaszkodnia kell a megyei önkormányzat
mai kores formájához is.

Szólásra senki sem lévén följegyezve, el-
nök a vitát bezárta. Darányi Ignác földmive-
lésügyi miniszter állott fel, hogy a hallottakra
reflektáljon.

Tisza kontra Darányi.

A részletes vita során Makkfalvay Géza
szólalt fel s módosítást ajánlott elfogadásra,
hogy az állatorvosok ellen az alispán is elren-
delhesse a fegyelmi vizsgálatot. (Helyeslés a
szélső jobbon.)

Darányi Ignác miniszter nem járul hozzá
a módosításhoz s kéri a Házat, fogadja el a
törvényjavaslatot eredeti szövegezésében.

A szavazásnál érdekes szenzáció adódott
elő. Makkfalvay indítványa mellett, a mi-
niszter ellen fellépett Tisza István gróf és az
egész Tisza frakció. Ebbe a percbe lépett be
az öreg Tisza Kálmán, a ki rögtön odasietett
fia buzgó híveihez s rövid kapacitálással sike-
rült is a párttagokat leültetni. Tisza István
gróf állva maradt s a miniszter ellen sza-
vazott.

A kínos feltűnés közben valakinek eszébe
jutott, hogy:

— A Ház nem határozatképes!

Kitűnt, hogy a felszólalónak igaza volt s
igy a szavazás »nem gilt.« A kínos feltűnéből
óriási derűtség lett, mire elnök a gyűlést fel-
függesztette.

Szünet közben sikerült az ellentéteket
egyezségszerűen elsimitani úgy, hogy Makkfalvay
visszavonja módosítását, de a törvényjavaslat
szövegét is megváltoztatják s a fegyelmi vizs-
gálatot a törvényhatóság rendelheti el.

Következtek az

interpellációk.

Az ülés végén Olay Lajos a következő in-
terpellációt intézte a kereskedelmi minisz-
terhez:

1. Szándékozik-e a kereskedelmi miniszter
ur meggyőződést szerezni, hogy a villamos vas-
utak zugligeti vonalán a pályaudvarok, a vasúti
törvények és gyakorlat ellenére nem sík pályán,
hanem hegyen épültek ki? Ha igen, szándéko-
zik-e sürgősen intézkedni, hogy a pályaudvarok
azonnal sík pályán épüljenek?

hüvelyibe betette, az háta megé az övibe szurta.
Mindazáltal ebéd előtt vagy vacsora előtt az
inas elkérte a kést, megtisztította, az urnak
ugy adta oda s ugy tette az hüvelyiben.

Az ón tárgyér igen ritka volt, mind in-
kább fatángyérrel ettek . . . Mikor az tíz óra
eljött, az étke befedve az asztalra elhozták
és befedve lerakták; ón tából ettenek még az
nagy uraknál is, mert az egy fejedelmén kívül
senkinek ezüst tából szabad nem volt enni.

Rendszerint mikor elhozták az étke, az-
után az palotára elébb az férfiak kimentenek,
azután az asszonyok; az leányok az asszonyok
előtt jöttek, azok közül pedig az, ki legkis-
sebb volt, az jött legelő; azok előtt egy öreg
rend szolgál, mint egy hoppmester, lassan jött
előttük. Mikor aztán rendet állottanak, az po-
hárnok eléállott a mosdóvízzel és kendővel;
az nagyjánál az embereknek ezüst mosdókorsó
volt s ezüst medence, az alávalóknál vagy
réz vagy ón, de medence nem volt; és leg-
elsőbben is az leányokat és asszonyokat meg-
mosdatták, aztán az pohárnok az korsóval és
kendővel az palota közepin megállott, avval
együtt az is, aki az medencét tartotta, az
gazda rendrekinálni kezdte a vendégeket
ilyen szóval: »Mosdjék uram kegyelmetek« . . .
Mikor már megmosdottak volna, az pap elé
állott és az asztalt megáldotta; azt elvégezvén,
az asztalnak a csatlóssal eléállott, annak kendő
lévén az nyakában és az étkeket felfedte,

¹ Udvarmester.

az fedőtálatot az csatlós elvévén, azután leül-
tenek. Az asszonyok itt elébb mentenek s az
leányok hátrább maradtanak, az legkisebb leg-
alól; belől az fal mellett ültenek az asszonyok
és az leányok, hanem egy az asszonyok közül az
asztal végén fenn ült, azt főhelynek hitták; kül az
férfiak ültenek, egy férfi fenn az asszony mellett,
az ki, az mint irám, az főhelyen ült; az gazda
rendszerint az asztalnak az végén ült. Leülvén, a
gazda rendszerint kinálni kezdte az vendégeket:
»Egyék, uram, kegyelmetek etc.« Akkor az nagy-
jának az inas beadta az kést, az többi az háta
megül az öviből elévette az hüvelyit, kivonta
az kését. Ott semmi gazdálkodás nem volt, ha-
nem az kinek micsodás étke volt előtte vagy
legközelebb hozzá, az melyiket szerette, abból
enni kezdett kiki. Nem vala akkor szokás, hogy
az vendég innya kérjen, ha valaki akkor mon-
dotta volna, hogy glasz wein, soha bizony nem
tudta volna az, kitől kéri, gaz vaját kér-e vagy
mit. Eleget adatott az gazda. Elsőben is, midőn
annak volt az ideje, veres mázatlan fazékban
beadták az ürmös bort, azután megint hasonló
fazékban másféle bort, rendre egymás után it-
tanak. Nem vala ekkor hire az karafínának,²
mert ha elhoztad volna, hogy karafin, más
megharagudott volna, mert azt gondolta volna,
hogy kurafiázod. Nem vala hire a credenziának³
is, mert ha elhoztad volna, hogy credenzia,

¹ Kinálkodás.

² A kancsó egyik faja.

³ Olyan szekrény, amelyben üvegnéműt és asztali
készletet tartanak.

más talám azt gondolta volna, hogy hiteles le-
vélt kérsz credentia nélkül. Két kézzel beadják
vala az asztalhoz az nagy veres fazék bort, két
kézzel veszik vala asztalhoz be, két kézzel fog-
ván, ugy hajtják vala fel, ugy isznak vala, mégis
jóizűn esik vala. Az asszonyoknak rendszerint
ezüst pohárban adtanak bort bé, az kik mon-
dani alig mártották meg az ajkukat benne s
rende ugy adták elébb. Rendszerint mikor az
második fogást elhozták, mikor vigen akartanak
lenni, akkor kezdettenek innya; békért az gazda
hol két, hol három ejteles fazakat, hol seges-
vári ejteles viaszas szép uj kupát, azokat má-
sod-, harmad- vagy negyedmagával elkészönté
s ugy ittak mindaddig, míg mind az gyümöl-
csöt beadták, akkor egyest kezdettenek innya.
De nem vala akkor hire az tekel glaz,¹ mert
ha akkor azt mondottad volna, talám azt ér-
tette volna más, hogy kötél gaz kell; hanem
vagy almási veres csuporból, vagy járai hólya-
gos csuporból, vagy segesvári félejteles, vagy
kisebb szép uj viaszas kupából. Nem vala ak-
kor olyan cifra nyomor, mint most, hogy né-
melyeknek az apja talám azt sem tudta, mi az
bor, mégis most nem ihatik uj bort.

Mihelyen az uj bor annyira forrott, hogy
egy kis csipőssége volt, mindjárt uj bort ittanak,
dicsekedvén, mely finom s édes csipős; az ó bort
kocsis, lovász itta, még az asztali szolga is nehez-
telle, ha ó bort adtanak innya. Mikor az gyümöl-
csöt beadták, kivált dinnyééréskor, olyan hosszú-

¹ Fedeles pohár.

2. Szándékozik-e a keresk. miniszter ur meggyőződést szerezni, hogy a főváros és villamos vasutak között fennálló szerződések csakis egyedül a részvényesek hasznát célozzák és hogy a közönség érdekének megóvására teljesen alkalmatlanok?

Látja-e szükségesnek ebből folyólag, hogy a szerződések megváltoztassanak és a közönség jogos érdekei megóvassanak?

3. Szándékoznak-e a bel- és kereskedelmi miniszter urak együttesen a legszigorubb intézkedéseket megtenni arra nézve, hogy a zugligeti és ehhez hasonló folyton megismétlődő villamos vasuti szerencsétlenségek lehetőleg kizárassanak?

Major Ferencz a következőleg interpellált: Van-e tudomásuk a t. bel- és kereskedelmi miniszter uraknak f. hó 4-én a zugligeti villamos vonalon történt katasztrófáról? Ha van tudomásuk, szándékoznak-e a legzigorubb vizsgálatot eszközölni és oly intézkedéseket fogantatni, melyek a hasonló esetek ismétlődésének lehetőségét megakadályozni képesek? Szándékoznak-e sürgősen intézkedni, hogy azon visszasságok, melyek a mostani közlekedésnek a kocsiak czélszerűtlen szerkezete, elégtelen száma, úgy az előirt menetsebesség be nem tartása, végre az alkalmazottak ocsón és méltánytalanul való kihasználása folytán a közönség személybiztonságára veszélyesek: mielőbb megszüntessenek.

A miniszterek nem válaszoltak. — Legközelebbi ülés hétfőn.

Ugron Gábor összeférhetlenségei.

Budapest, június 7.

A képviselőház összeférhetlenségi bizottsága az Ugron Gáborra nézve újabb történt összeférhetlenségi bejelentések tárgyalását tudvalevőleg a mai napra tűzte ki.

Bejelentést tett önmagára nézve, — mint közöltük, maga Ugron Gábor is.

A zabszállítás kérdése el lévén intézve, az újabb bejelentések vonatkoznak először is Ugron talpfa-szállításaira, másodsor pedig a Nyikó mentén létesítendő pokróczgyár ügyére.

Délelőtt 11 órára volt kitűzve a bizottsági ülés, de a bizottsági tagok csak lassan és nehezen verődtek össze, úgy, hogy csaknem fél tizenkettő lett már, mire a tanácskozást Apáthy Péter elnök megnyithatta.

Jelen volt a Házban maga Ugron Gábor is.

Az ülés megnyitása után mindenekelőtt felolvasták a bejelentéseket, melyeket a képviselőház elnöke tett át az összeférhetlenségi bizottsághoz.

Nyomban aztán belépett a II. osztály termébe, a tanácskozás folyt és a hol érdeklődésből több képviselő volt jelen, Ugron Gábor, a ki írásbeli nyilatkozatot nyújtott át az elnöknek.

E nyilatkozatban Ugron mindenekelőtt konstatálja, hogy neki a talpfa szállítására nézve tényleg van ugyan szerződése a magyar királyi államvasutakkal, ámde a magyar államvasut igazgatósága nem kormány és így e szerződés nem is involválhat összeférhetlenséget. A mi a pokróczgyárat illeti, úgy ő tényleg vállalkozott annak létesítésére és tényleg vett is fel a kormánytól kölcsönt e célra. De történt ez abban az időben, mikor ő nem volt képviselő és a midőn nem is volt szándékában, hogy mandátumot vállaljon. A gyárat igaz, hogy nem létesítette eddig, de kötelezettségeinek teljesítése dolgában a szerződésben ki van kötve az illetékes bíróság. A kölcsönök felvetelét az összeférhetlenségi törvény nem tiltja és az ügy elbírálására — minthogy az illetékes bíróság ki van tűzve, — semmiképen sem hivatott az összeférhetlenségi bizottság.

Rátkay László bizottsági tag kijelenti, hogy ő tárgyalásba nem mehet bele, mivel ellene is tettek összeférhetlenségi főljelentést.

A bizottság erre elhatározta, hogy Rátkay mentelmi ügyét holnap fogja tárgyalni és addig az Ugron-ügyet nem bolygatja, míg Rátkay ügye elintézve nincsen.

Ezzel az ülés véget ért.

Városi közügyek.

Közigazgatási ülés.

Nagyvárad város közigazgatási bizottsága tegnap délután tartotta rendes havi ülését.

Jelen voltak: Beöthy László főispán elnök, Hlatky Endre, Rádl Ödön, Némethy Károly, dr. Hoványi Géza, Sipos Orbán, Mihelji Adolf, Dús László, dr. Baróthy Ákos, Komlóssy József, dr. Grósz Albert, dr. Grámm Károly, Papp Miklós, Kikinday Gyula, dr. Nagy Géza, dr. Vári-Szabó Béla, Mezey Mihály, dr. Berkovits Ferencz, Szűts Dezső aljegyző.

A felolvasott polgármesteri jelentésnek a a közegészségre vonatkozó részét már közöltük. A közbiztonság és adó befizetésre vonatkozó adatokat a következőkben adjuk:

A közbiztonsági állapot is elég jó volt. Nevezetesebb bűneset nem történt. Lopás 38, súlyos testi sértés 4, könnyű testi sértés 9, hamis pénz (1 frtos) forgalomba hozatala 6, sikasztás 5, csalás 3, okirat hamisítás 2, párvialdal 2. Nyomozást 68 esetben teljesített a rendőrség és pedig 42 esetben eredményesen, 26 esetben eredménytelenül. Letartóztatva volt összesen 51 egyén. Ezek közül ötöt a kir. ügyészséghez kísérték át, 46-ot pedig eltoloncoltak. Kihágási feljelentés 221 esetben történt. Nevezetesebb események 2 öngyilkosság és 1 öngyilkossági kísérlet.

A városi adóhivatal működése teljesen kielégítő, amennyiben a múlt év hasonló időszakában befolyt 98,457 kor. 04 fillérrel szemben 5981 kor. 63 fillérrel több adó folyt be.

Az egyes adónemek szerint befolyt: Kincstári adóban 104,438 kor. 67 fill., kamatban 1054 kor. 98 fill., betegápolási pótdobban 4043 kor. 63 fill., kamatban 8 kor. 05 fill., hadmentességi díjban 1757 kor. 74 fill., bélyegdíjban 793 kor., 04 fill., kamatban 27 kor. 58 fill., tőzsdebérbben 69 kor. 46 fill., fogyasztási adóban 62 kor. 38 fill., összesen 112,294 kor. 10 fillér. Utadobban összesen 9162 korona 48 fillér folyt be.

A polgármester jelentését tudomásul vették.

A kir. tanfelügyelő bejelentette, hogy megjelent a r. kath. fitanítóképezde képesítő vizsgálatain, továbbá több felekezeti és községi iskolát meglátogatott s mindenütt kielégítő eredményt talált. — Tudomásul vették a többi szakelőadók nemleges jelentéseivel együtt.

száju üvegekben, melyeket kortyogós üvegeknek hittak és Porumbákon, Fogarásföldin csináltak, a megyes bor rendre teli töltve úgy állott az jeges cseberben, mindeniknek asztalhoz egyet-egyet beadtanak, azután még többet, azt olyan józueen kortyogdogólag itták. Ugyanakkor, mikor az gyümölcsöt beadták, az vendég szolgálai az ebédő házban vagy palotában bémentenek, ott rendet állottanak, azoknak nagy veres fazékban vagy nagy ezüst pohárban bort adtanak, azok egymásra rendre köszönték s úgy ittanak urok háta megett. Az asszonyok is az kést magok hordozták; rendszerént egy hüvelyben, két kis kések volt s egy vilájok, az sinórra övekhez kötötték, hosszan sinórral az előruhájok mellett lebecsátották, hogy az hüvelyek vége csaknem az bokájokat érte. Ittak ugyan, de igen ritkán bokályokból is, kivált sert. Igaz dolog, volt kristály is, de csak ama velencei kristály; az közepin, az hol fogták, majd olyan forma volt, mint az kétfejű sas vagy sasnak két szárnyra, de nem ittak belőle, ha ittak is, igen ritkán. . . .

Mikor megittasodtanak az emberek, soknak énekes inasai voltak, akkor énekelni kezdetek, valami szép régi magyar dologról énekeltek, néha szerelem éneket is mondottanak, kivált a nagy embereknek régi időben. Mikor mulattanak, igen kedves muzsikájuk volt az török síp¹ egyszersmind az dob. Akkor szép magyar nóták voltak s azokat fútták s annál ittak az nagyja az embereknek. Amely nótákat pedig az síppal fúttanak, ugyan indította az

¹ Tárogaó.

embereket mind az italra, mind a vigasságra; most talán azokat az szép magyar nótákat senki Erdélyben el sem tudná fúni. Trombitáltak is némelykor, de azt úgy fútták, mintha egy farkas ordított volna. Baxamétának hirt sem vala, mert kivált az ki tudja, hol Baxafalva, ha mondották volna az baxaméta nótát, talán azt tudta volna, hogy Baxafalvára kell menni.

Asztaltól felkelvén vagy még asztalnál ülén is, készen volt az hegedű és duda ottantottan az frulya és cimbalom is, azután tánczolni kezdetek, nem ugrándoztak kecskemódon mint most, hanem szép halkkal járván, gyakran kiáltván: három a táncz. Azután volt az a lengyel változó, holott hol az férfi hagyta el az leányt, holott hol az leány az legényt, hármat fordulván egymással, magokra is hármat fordulván, úgy választott az legény magának leányt vagy az leány legényt, az kit akartanak. Azután volt az lapoczkás táncz. Ezeken kívül a régi magyaroknál, nem a köz-, hanem az uri és főrendeknél, nemcsak az lakodalmakban, hanem vendégségekben is kedves tánczok volt az egeres táncz és gyertyás táncz, mindenik tánczhoz szokott nótá, melyet az akkori muzsikások jól tudtanak.

Az egeres táncz ilyen volt: egy sorjában állott kilencz vagy tiz férfi, kivált ifju legény, ellenben más sorban annyi leány, közöttük olyan spatium¹ volt, egy pár tánczoló tágasan eljárhatott, egyik legény elvitte a más sorban

¹ Tér.

álló egyik leányt, vagy kétszer tánczozal megkerülte mind közben, mind kívül az két sorban állókat, aztán elbocsátotta kezit az leánynak, külön kezdetek tánczolni, de csak abban az lineában, akkor kezdeték mondani: »Macska fogd el az egeret.« Ha jól tánczolt leány volt, úgy elfárasztotta az legényt, míg minden egyetmása a testitől megizzadt, mert elől az leány, utána az legény úgy kerülték kívül belül az két sorban állókat, mikor az legény szemben érkezett az leánynyal s meg akarta fogni az kezit, az leány akkor visszafordult, erővel pedig nem szabad volt megfogni az kezit, hanem ha szép mesterséggel keziire vehette. Mikor osztán megfogta, akkor ujjólag kétszer-háromszor az leánynyal együtt tánczolja az sorban állókat megkerülte, úgy osztán az legény az maga helyére, az leány is az magáéra állott, mindjárt az mellette álló legény az más sorban álló leányt elvitte, azok is úgy jártak és az táncz mindaddig tartott, míg valahány legény s leány volt az két sorban, azok is tánczolja egymást megpróbálták.

A gyertyás tánczot így járták. Két ifju legény két égő gyertyát vettek kezekben, egymással úgy tánczoltak sokáig, rávigyázzván, mikor egymást megforgatták, az gyertya tűzivel egymásnak az haját vagy köntösit fel ne gyujtsák, azután oda mentenek, hol az asszonyok és leányok vesztég ültenek vagy állottak, mind az két legény szépen tétet hajtottanak, az két égő gyertyát két asz-

¹ Sor.

A Körözs megfertőzése.

A mező-telegdi olajgyár rég huzódó ügyében, amely szerint a gyárból kibocsátott szennyvizek és vitriol-salak megfertőzteti a Körözs vizét s veszélyezteti ezáltal Nagyváradi város vízvezetékét — a belügyminiszter értesíti a várost, hogy utasította az országos kémiai intézet igazgatóját, miszerint az egész ügyet a helyszínén vizsgálja meg.

Ezzel kapcsolatosan *Beöthy* László főispán elöadja, hogy a múlt hó végén jelentős tételre hívta fel a nagyváradi kulturmérnöki hivatal főnökét.

Az illető főnök jelentése szerint a mező-telegdi gyár tisztító és szűrő készülékének terveit a kulturmérnöki hivatal már elkészítette, csupán még a műszaki leíráson dolgoznak. Az engedély-okiratra nézve még e hó elején jelentést tesznek az alispánnak s így június hónap végéig az engedély-okirat ki lesz adva.

Felemlíti továbbá a főispán, hogy az egész gyártelep talaja inficiálva van olaj- és vitriolsalakkal s így ezözés esetén a csapadék vízzel ezen fertőző anyagok bejutnak az Egeres-patakba s innét a Körözs vizébe s mivel ez olajos anyagok rendkívüli nagy terjedéssel bírnak, belőlük nagyon kis mennyiség is nagy területre terjednek szét a víz felületén. A tervezet szerint egy a gyárból kikerülő szennyvizek, mint olaj és vitriol-salak, valamint a gyár területének csapadék vize két medenczébe kerülnek a kibocsátás előtt s ezen medenczékben kavicsból készült természetes szűrőkön tisztíthatnak. Így a fertőző anyag nem kerül a folyó vizébe. Ugy a hatóság, mint a gyártelep tulajdonosa mindent elkövetnek, hogy a kérdés mielőbb a legjobban megoldassék.

Az előterjesztést tudomásul vették.

Vita egy árubódé miatt

A városi tanács engedélyt adott *Déry* János kereskedőnek, hogy Nagy Sándor-utcán a gróf Bethlen-ház mellett egy árubódét építtessen s azt novemberig használhassa, amikor aztán beköltözik az új Bazár-épületbe.

A tanács ezen engedélye ellen gr. Bethlen Gergelyné háztulajdonosnő és Czillér Imre ke-

szonynak vagy lánynak adták, azok egymás kezét fogván, az gyertya más kezében lévén, úgy tánczoltanak, azután oda menvén, az hol az férfiak voltak, térden hajtván, az két égő gyertyát azoknak adták kezekben, azok is még úgy tánczolván, újabban két leánynak adták.

Volt süveges tánc is, az kit annak hittak. Ott a férfi egy szép süveget az kezében vett s feltartotta, egyedül kettőt, hármat tánczolva fordult, azután az melyik asszonyt vagy leányt akarta, tánczban elvitte, kettőt, hármat fordultak; azonban az süveggel az leányt vagy asszonyt mindaddig csalogatta, az míg az süveget elkaphatta, elkaphván az asszony vagy lány, még kettőt, hármat fordult vele, mintegy dicsekedvén az győzedelmen, azután megint olyan legényt, a kit akart, elvitt, kettőt, hármat fordulván véle, míg az legényt az süveggel kezdte csalogatni mindaddig, míg az férfi is elkapta; elkaphván, szintén úgy tánczot a férfivel. (Oda fel kell vala irnom, hogy ott is ketten tánczoltak). Mint oda fel leírnám, itt is, mikor jó mesterei voltak, mind az legény az leányt, mint az leány az legényt alkalmasint megfárasztotta.

Most az ilyeneknek semmi keleti nincsen, sem az szép lassu magyar tánczoknak, hanem azt kiáltják: »Vonzad az német, francia, tót tánczat«, ugy ugranak mind a legény, mind az leány, mint az kecskék.

A minevétnek¹ hire-helye sem volt; ha előhozta volna a minevétet, talám más azt tudta volna, hogy azt kérde, ma mit ett.

¹ Menuette, a táncz egyik neme.

reskedő, akinek a boltja előtt építették fel a bódét, felebbezést adtak be a közigazgatási bizottsághoz s kifogásolják, hogy a helyszíni szemléléshez nem lettek meghíva, mint érdekeltek s ennek pótlását kérik.

Hlatky Endre teljesen a felebbezők álláspontját védte a tanács ellenében s kifogásolta, hogy a tanács nem respektálja kellőleg a polgárok jogait. Kifejti, hogy egy szabad térségen megtűrhető egy ilyen árusátor, de a házak és boltok mellett nem. A felebbezők sérelme világos. Belemenne abba is, hogy bontsák el a sátor, mert újabb helyszíni szemlével elhuzódik az ügy novemberig s akkor ugy is lejár az engedély. Magok a felebbezők azonban csak új szemlét kérnek. Ezt rendelje el a közigazgatási bizottság.

Rádl Ödön azt látja, hogy a tanács méltányosságból és a rendkívüli körülmények folytán adta meg az építkezési engedélyt s a felebbezők csak kötekednek. Jogilag teljesen igazza van *Hlatky* Endrének. A felebbezések elutasítását kéri.

A többség a *Hlatky* Endre indítványát fogadta el.

Sternthal Arhur gyógyszerész annak kimondását kérte, hogy oxigén-víz után nem szedhető a szikviz-adó.

A közigazgatási bizottság ennek kimondásába nem ment bele, hanem ha az illetőnek konkrét sérelme lesz, a rendes uton fog határozni a közig. bizottság.

Weiszlovits Adolfnak nem engedte meg a tanács tűzrendészeti szempontból a régi színház közelében egy istálló építését. Ezt *Weiszlovits* megfelebbezte.

A közigazgatási bizottság a tanács határozatának megváltoztatásával az istálló építését engedélyezte.

A kir. tanfelügyelő előterjesztésére a közig. bizottság *Huszár* Károly polgári iskolai tanító megválasztását megerősítette.

Ugyancsak a kir. tanfelügyelő előterjesztésére *Bodnár* János közs. isk. tanító ellen, egy közzétett nyílttéri közleményért, a fegyelmet megelőző vizsgálatot elrendelték s ennek foganatosítása iránt a polgármestert megkeresik.

Még néhány apróbb ügyet intéztek el s az ülés véget ért.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Jan. 9. Önkéntesek jünálisa a Püspök-fürdőben.

Jun. 10. A »Réti Népkör« tánczestélye saját helyiségében.

Jun. 12. A Kath. Kör jünálisa a Püspök-fürdőben.

* **A koronázás évfordulója.** Ünnepet ül ma a magyar nemzet széles e hazában. Kigyúl a szivekben az öröm s a szeretet koronás királyunk felkent személye iránt. Ezelőtt 33 évvel viradt fel a dicső nap, mikor ő Felsége fejét érintette Szent István koronája, a mely 900 év öröme, dicsősége, vihara és fájdalomja között legszentebb jelvénye volt a magyarnak. E kilencszázad alatt annyi kiváló főt ékitett a szent korona, az isteni Gondviselés oly jeles királyokkal áldotta meg nemzetünket és ezek legkiválóbbjai közzé fogja sorozni a történelem dicső királyunkat: *I. Ferencz József* ő Felségét. A magyar nép hagyó-

mányos hűsége, rajongó szeretete legbiztosabb támasza volt a trónnak a múltban, az a jelenben is. A Vitam et sanguinem! ma is él minden magyar lelkében, szívében. Örök a szeretet és hála szíveinkben, de különösen ma, midőn a dicső nap emléke felujul a szivekben s hála-és esdőimát rebeg ajkunk drága jó királyunk boldogságáért, hosszú életeért. — A koronázási évforduló alkalmából ma, június 8-án a templomokban hálaadó istentiszteletek lesznek; a tanintézetekben szünetel az előadás.

* **A pápa Zichy Lujza grófnőhöz.** XIII. *Leó* pápa szeretete egy újabb jelével tüntette ki a *Zichy*-családot. Ő Szentsége ugyanis *Zichy* Lujza grófnőnek, ifj. *Zichy* János gróf országgyűlési képviselő nővérének a *Fro ecclesia et Pontifice*-rendjelt adományozta azon áldásos működés jutalmául és elismerésül, a melyet a nemes szívű grófnő a keresztény Charitas terén kifejt.

* **Schlauch** hibornok és a szatmári dalárda. A szatmáriak csak nem tudják feledni az ő volt püspöküket, ki most a várad egyházmegye büszkesége; minden ünnepélyes alkalommal megemlékeznek róla. A szatmári dalárda vezetősége, közeledő jubiláris ünnepségére, az illusztris vendégek között meghívta Nagyváradi bibornok püspökét is, ki a dalárda meleghangu meghívására a következő szép levélben adta meg válaszáat: 1277/1900. A n.-várad Bibornok lat. szert. Püspöktől. A Szatmár-Németi Dalegyesület tekintetes elnökségének, Szatmár-Németi. Belső örömmel értesültem a hozzám e hó 25-én intézett becses sorokból, hogy a Szatmár-Németi Dalegyesület a folyó évi június hó végén fennállása és érdemteljes működése negyedszázados évfordulóját fogja megünnepelni. Isten kegyelméből elért magas korom, melynek gyöngeségeivel számolnom kell és már megállapított főpásztori bérmautjaim megakadályoznak abban, hogy ott lehessenek a kétségkívül lélekemelő ünnepélyen, melyre a t. Dalegyesület engem is szíveskedett meghívni, hogy megjelenhessek abban a városban, melyhez a visszajöhetően mult kedves emlékei elszakíthatatlan kötelékekkel fűzik lelkemet. Midőn e szíves meghívásért mély köszönetemet nyilvánítanám, a jó Isten áldását kérem a t. Dalegyesület további — adja Isten igen igen hosszú — fennállása és munkálkodására, meg lévén győződve arról, hogy e negyedszázados élete is jutalom a jó Istentől mindazokért a szolgálatokért, melyeket a szép és lélekemelő énekművészet emelésének fellendítése körül dicséretesen teljesített. Hazafias tisztelettel: N.-Váradon, 900. máj 29. Dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok, n.-várad lat. szert. püspök.

* **A Biharmegyei Tanítók Otthona.** A Biharmegyei Tanítóegyesület *Réz* Mihály indítványára egy Otthon létesítését határozta el, melyben a tanítók gyermekei iskolázatásuk ideje alatt ingyen, vagy csekély díjért teljes ellátásban részesülhetnek; nemkülönben a gyűlésre bejött tanítók mérsékelt díjért szállást és ellátást nyernének. Az eszme élénk viszhangra talált a tanítóság körében s a gyűlés, az adományozás lelkes munkája folyvást-folyik. Jó példával járt elől *Markovits* Pál nagyváradi közs. tanító, ki 200 koronát ajánlott fel; ezt a nemes példát követte most *Karácson* József, Izsó-pallaga lelkes és nagybuzgalmu állami tanítója, a ki szintén 200 koronát ajánlott föl a nemes czélra. Szép példája ez a lelkesedésnek, midőn egy szegény tanító egész évi fizetésének negyed-részt telajánlja áldozatként az oltárra, melylyel

kartársai gyermekeinek neveléséért áldozhat. *Karácson* József még társadalmi gyűjtést is rendezett s igen szép eredménnyel; gyűjtőívén a következők adakoztak: *Karácson* József 200 korona, *Zathureczky* István (Czeczke) 25 kor., *Rith* Mátyás 2 kor., *Kohn* József Kőalja 2 kor., *Urša* Gábor kőaljai bíró 2 kor., *Tyirla* Péter 1 kor., *Szász* Mihály 10 kor., *Latmán* Farkas 2 kor., *Tyirla* Mihály bíró 2 kor.; összesen 246 korona, mely összeget midőn az egyesület vezetősége nyilvánosan nyugtáz, úgy a derék gyűjtőnek, mint a nemes adakozóknak hálás köszönetét nyilvánítja.

* **Szerencsétlenség az egyetemen.** A központi egyetem csendjét gázrobbanás rémes detonációja verte fel tegnap délelőtt. Az első perczen mindenki merényletre gondolt s a nagy zavarban csak sokára merték megközelíteni a helyet, ahonnan a robbanás zaja hallatszott. A szerencsétlenségnek emberáldozata is van. Az egyetemnek egy szolgálója, aki a robbanást vigyázatlanságával előidézte — teljesen összeégett. A központi egyetemnek oldalépületének harmadik emeletén Jalsóvszkyék lakása napok óta laktalan volt, de tegnap reggel Jalsóvszkyval bejött Erzsébetfalván nyaraló felesége is, hogy a lakásban szétnézzen. Jalsóvszky egyenesen az egyetemi irodában levő szobájába tért s felesége egyedül ment fel a harmadik emeleti lakásba. Alig nyitott be az előszobába, már is különös gázszagot érzett. Leszólt az egyetem egyik irodaszolgájának, *Bécsi* Istvánnak, hogy kutassa ki a gázömlés okát. A legény erre benyitott a cselédszobába s a helyett, hogy az ablakot kinyitotta volna, gyufát gyújtott. A rákövetkező perczen felrobbant a gyufa lángjától a szobában felgyülemlett gáz s a vigyázatlan ember súlyosan összeégett, eszméletlenül terült el a szoba padozatán. A szerencsétlenségről telefonon azonnal értesítették a központi tűzörséget és a mentőket is. A tűzoltóknak azonban dolguk nem igen akadt, mert akkorára a tűz magától is elaludt. Nehéz feladat várta ellenben a mentőket, a kik a súlyosan összeégett segédszolgát vették ápolás alá. A szegény ember a felismerhetetlenségig összeégett és sebei olyan súlyosak, hogy eszméletlen állapotban szállították a klinika sebészeti osztályára, a hol délig sem nyerte vissza eszméletét. A rendőrség megindította a vizsgálatot annak a kiderítésére, hogy kinek a gondatlanul maradt nyitva az óra elzáró csapja.

* **Protestáns gyűlés Kolozsvárról.** A kolozsvári református egyház f. hó 6. és 7. napján Kolozsvárról nagy értekezletet tartott, amelyen *Bánffy* Dezső volt miniszterelnök is részt vett. Junius 6-án délután tartották meg az előértekezletet, este pedig nagy társasvácsora volt. A gyűlés másnap reggel vette kezdetét, melyet istentisztelet előzött meg. A gyűlést *Molnár* Albert theol. tanár nyitotta meg, azután pedig *Bánffy* Dezső egyhker főgondnok és *Bartók* György püspök beszédei következtek. Csütörtökön este a »Lövölde« helyiségekben a theológiai hallgatók a szeretetház javára majális rendeztek. A gyűlésen politikai nyilatkozatok nem történtek, mert előre utasították őket, hogy tartózkodjanak a politikától.

* **43 évig tanító.** Meghatóan szép ünnepély volt tegnap, csütörtökön Mező-Keresztes községben. *Vagner* Soma tanító 43 évig szolgált a tanügyet buzgalommal, ügyszeretettel. Ebből a majdnem félszázadra terjedő időből 28 évet Mező-Keresztesen töltött s most betegsége miatt nyugalomba vonul. Tegnap, mikor az utolsó vizsgálatot befejezte növendékeivel, volt és jelenlegi tanítványai szép óvációban részesítették a derék öreg tanitót. Meleg szeretetük igaz hálájával vették körül; üdvözölték s emlékül egy ezüst tintatartóval s igen szép virágbokréttakkal lepték meg. A hálás növendékek közül többen könyező szemekkel mondtak köszönetet a jeles öreg tanítónak s érzékenyen bucsúztak el tőle.

* **Az Erzsébet királyné emlékére emelendő Örökimádás-templom** építő-bizottsága tegnap délután 3 órakor népes értekezletet tartott a Budapesti Katholikus Kör helyiségében *Pallavicini* Edéné ögrófné elnöke alatt. Az értekezletre a bizottság tagjai nagy számmal jelentek meg s a vidéki bizottságok tagjai közül is többen megjelentek. *Pallavicini* Edéné ögrófné üdvözölvén a megjelenteket, a templomra vonatkozólag két új tervet mutat be, melyek egyikét *Alpár* Ignác építész, a másikat *Hofhauser* Ede készítette. A bizottság mindkét tervet beható megfontolás alá fogja venni. *Gyürky* Ödön titkár bemutatja a vidéki bizottságoktól beérkezett jelentéseket, melyek közül sok lelkes működésről tesz tanúságot. Az összes jelentések beérkezése után egy összefüggő kimutatás fog ezekről készíttetni. Jelenti továbbá, hogy a vidéki bizottságoknál kintlévő összegekkel együtt 400,000 korona áll a bizottság rendelkezésére. A bizottság ezután elhatározta, hogy a püspöki karengedelmével a megboldogult királyné halála évfordulóján újból gyűjtést rendez az ország templomaiban a nagyobb városokban és a fővárosban pedig november 19-én rendez gyűjtést s ugyanekkor egy nagyobb szabású emlékünnevet rendez Erzsébet királynénak emlékeztetére.

* **Áttérés.** Egyik helybeli lap ilyen czim alatt megírta, hogy *Lederer* Sándor nagybirtokos vasárnap fog családjával együtt az új-török-szentmiklósi r. kath. templomban kikeresztenkedni, mely templomot előzőleg dr. *Schlauch* Lőrincz bibornok szentelné fel. Az áttérésnek örvendünk, csak annyit jegyzünk meg, hogy *Schlauch* Lőrincz bibornok most vasárnap egyáltalán nem fog semmiféle templomot felszentelni, hanem Bihar-Püspökiben fogja kiszolgáltatni a bérmálás szentségét. Új-Török-Szt-Miklós község pedig egyáltalán nem létezik. — Dr. *Schnarcz* Gusztáv, az ismert egyetemi tanár — ugyanezen forrás szerint — szintén a napokban tért át a kath. hitre.

* **Vizsgálatok a jogakadémián.** Mint már a tegnapi számunkban is megírtuk, a nagyváradi kir. jogakadémián javában folynak az alapvizsgálatok. A második évfolyamon *Jakob* József és *Porumb* Nesztor joghallgatók a második alapvizsgálat tárgyaiból *kitüntetéssel* képeztettek.

* **Hazavágyó művész.** Ugy látszik, még sem üres frázis a haza fogalma. Idegenbe vetődött honfitársaink érzik legélelénkebben vonzó erejét a szülőföldnek, melytől elszakadtak. Gazdagság, hir, mind nem ér fel azzal, a mit a hazával vesztek azok, a kiket a sorsviszonyok a haza elhagyására, idegenbe vándorlásra kényszerítettek. Titkos sóvárgás kél belükben a száműzötteknek s a multakon elrövedezve panaszosan sóhajtkák a már annyiszor hangoztatott közmondást: »Extra Hungarians non est vita et si est vita non est ita«. Münchenben élő derék honfitársunk, *Böhm* Pál jeles magyar festőművész sem tudta megtagadni magyar voltát, bár már hosszú ideje állandóan a bajor fővárosban, a festővilág központján tartózkodik. A jeles művész az új honossági törvény értelmében magyar állampolgárságát elvesztette ugyan, de azért nem vétette fel magát egyetlen más állam kötelékébe sem, sőt miután fél emberöltőre terjedő külföldi számkivetése után életét hazája földjében akarja befejezni, lépéseket tett a m. kir. belügyminiszter előtt, hogy magyar állampolgárságát visszaszerezhesse. *Böhm* Pál festőművész nagyváradi születésű ember s így honossági ügyet a helybeli polgármesteri hivatal közvetítésével végzi a müncheni osztrák-magyar konzulátus. Az emigrációból visszatérő hazánkfia valószínűleg Budapesten fog megtelepedni s műtermét nyitni.

* **Tüzifa a honvédség számára.** A Nagyváradon állomásozó m. kir. honvéd honvédségi csapatok részére szükséges 992 köbméter tüzfának 1900. szeptember 1-től 1901. évi augusz-

tus hó 31-ig terjedő időre való biztosítása céljából 1900. évi július hó 11-én délelőtt 10 órakor a nagyváradi 4. honvéd gyalogezred kezelő-bizottsági irodájában (Olaszi Fő-utca, Markovits-ház 6. ajtó) kizárólag írásbeli ajánlatok útján, — nyilvános ajánlati tárgyalás fog tartatni. A szállítás iránt érdeklődők a részletes és bővebb feltételeket a fent jelzet hivatalos helyiségben, valamint a rendőrségnél, a kereskedelmi és iparkamaránál és a helybeli honvéd laktanya kapuján kifüggesztett hirdetményből tudhatják meg.

* **Veress Sándor daltársulata.** *Veress* Sándor, a hirneves magyar énekes tegnap este tartotta meg az első dalestélyt a Bazar vendéglő kertjében. Nagy öröme ez a nagyváradi műélvező közönségnek, hogy hébe-korba ily élvezetben is részesül, mert színház hiányában nagyon sok szórakozástól vagyunk elvonva. *Veress* kitűnő daltársulata ugyancsak megfelel a programjának s élvezet végig hallgatni a szép magyar nótákat, a melyeket különösen maga *Veress* az ő csengő, kedves énekével ad elő. — A ki hallgatta a tegnapi szép magyar dalokat, sosem kívánczik az orfeumok izléstelen »élvezetei« után, mert azok a magyar nép szívéből fakadó dalok, melyek megrezegtetik az ember szívet, nem holmi pikáns német bolondériák. — Egyet mindannak daczára ajánlani lehetne, ha a szép dalokat magyar zene kísérré és nem az a német muzsika-szerszám, a mit zongorának hívnak. — *Veress* Sándor daltársulata megérdemli, hogy a műélvező magyar közönség minél nagyobb számban hallgassa s bátran ajánlhatjuk meleg pártfogásába.

* **Térzene.** Kedvező idő esetén holnap d. u. 6—7 óráig a katonazenekar a Széchenyitéren játszik.

* **Halálozás.** Részvétel vettük a következő gyászjelentést: Alulírottak mély fájdalommal tudatják a legjobb férj, atya, testvér és rokonnak *Aredánszky Mihálynak* folyó hó 7-én d. u. fél 1 órakor élte 68-ik, boldog házassága 37-ik évében hosszas szenvedés után történt csendes elhunytát. A megboldogult halott földi maradványa folyó hó 9-én d. u. 4 órakor fog N.-Pereczes-utca 729-ik szám alatt levő lakásánál a gör. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni s az olasz-i sirkertben örök nyugalomra tételni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Nagyvárad, 1900. június hó 7-én. Az örök világosság fényeskedjék neki! Özv. *Aredánszky* Mihályné szül. *Györgyics* Amália neje, *Aredánszky* Sándor, *Aredánszky* Ferencz, *Aredánszky* Mária, *Aredánszky* Gyula, *Aredánszky* Amália, gyermekei. *Aredánszky* Sándor unokája. *Aredánszky* Sándorné szül. *Molnár* Juliánna, *Aredánszky* Ferenczné szül. *Dobai* Erzsébet menyei. *Aredánszky* János, *Aredánszky* Mihály, *Aredánszky* Tivadar unoka öcscei.

IRODALOM.

Az »Ember tragédiája« Londonban.

Teleky József, Londonban élő hazánkfia — írja az Uj Idők — most azon fáradozik, hogy »Az ember tragédiája«-ját Londonban angol nyelven előadják. E célból lefordította *Madách* Imre remekművét angolra s a londoni művészvilág főbb korifeusainak megküldötte véleményadás végett.

... Minden részletében — írja *Irving* — a mester keze, a lángész mélysége s a költő-filozófus nagy gondolkozása érzik. Hasonlata *Faust*hoz kétségtelen, de azért tökéletesen s az emberiség történetét e néhány lap szebben, igazabban festi minden idők mesterműveinél, az emberi szív logikátlanságának oly tükre ez, melyből az élet egész világra tárul elének.

Rám nagy hatást tett s hálás vagyok önknek, hogy tudásomat nagy honfitársa mű-

vével gazdagította . . . Csak hogy London közönsége ezt a művet nem fogja megérteni, éppen úgy nem, a miként Shakspeare-ünk remekeit sem tudja lelkében felfogni. A divat, mely tavasszal piros nyakkendőt hoz a galériókra s a hiúság, mely a feltűnést keresi: ezek a rugó, melyek a mi színházaink klasszikus darabjaihoz közönséget adnak nekünk . . . Higgye el nekem, ha az a mű előadásra kerülne, az egyetlen, a mi tökéletes sikert fog aratni belőle, a francia forradalmi jelenet lesz: mert abban zaj és vadság van s ez a látma lelkesít . . .

Irving e levele, mely Washingtonban kelt, ráter azután az okokra, a melyek a magyar mestermű előadását talán lehetetlenné teszik.

» . . . A mi törvényeink — írja — a valláson alapulnak s ebben oly szigorú a hatóság, hogy Istent a színpadon, bármiként legyen is, sohasem fogja megengedhetni. Az »Ember tragédiája«-ban pedig Isten szava hallható . . .

Beerboom Tree, a Her Majesty's Theater igazgatója s egyike a legnagyobb Shakspeare-színészeknek, már kevésbé látszik Madách művétől áthatottnak.

» . . . Tagadhatatlan — írja — hogy becses munka; azt is mondhatnám: remek. Mindazonáltal nem dráma, a mely szövevény-nyel bír, érdekfeszítő drámai csomóval, melynek kifejtésére a közönség érdeklődéssel vár. Olvasásra való ez a mű. . .

Martin Harvay véleménye csaknem ugyanaz, mint Irvingé, azzal a különbséggel, hogy ő módosításokat is ajánl. Kritikájában inkább a színész hiúsága érzik, a ki kitűnő szerepet lát a műben, mint a színigazgató pénzügyi nézete.

»Ennek a darabnak — írja — legnagyobb hibája az, hogy tulsok a gondolat benne. Mélysége minden sornál pihenőt kíván az agynak, hogy a hallottakat teljesen átérthesse. Így színen elszavalva, szentenciái elhangzanak a nélkül, hogy hétezer ember közül egy is megértené. A közönség, a mely csak látni akar, rest a gondolkodásra s fölületességével e művet valami bűvész laterna magikájának fogja tartani, melynek gépezetében elül egy fiatal Ádámot tesznek, a ki a végén öreg grönlandiként jelenik meg, közben harcolva és változva századok szokásaiban. Ezt a változást sem fogják megérteni s biztos lehet ön abban, hogy legelőbbje képtelenségnek fogja itélni azt, hogy egyazon hős most Milliades, a következő képből pedig Tankréd.«

Bár nagyra becsüljük az illető művészek bírálatát, de egyik véleményt sem tartjuk őszintének. Különbösen is tulságos naivítás volna komolyan venni akármelyiket is. Ha mi magyarok meg tudjuk érteni Madách remekművét, megérti az angol közönség is. Talán még jobban, mint mi. Az is csak kifogás, hogy nem aratna sikert a darab. De, hogy is nem. Londonban, a hol a világ legsilányabb irodalmi portékáját fogyasztja a színházi közönség: örömmel fogadná az Ember tragédiáját. Kertülne erre is közönség abból az öt millió emberből. Itt csak anyagi kérdéssről van szó. A darab kiállítására rengeteg pénzbe kerül. Londonban jelentéktelen vásári színmű kiállítására is 25—30 ezer forintot költenek; képzelhető tehát, hogy mennyi költségbe kerülne az »Ember tragédiája« az ottani viszonyok szerint. Ezért vonakodnak színrehozatalától az igazgatók. A darab azonban mégis színre fog kerülni. Tudomásunk van róla, hogy három dús gazdag magyar főur segélyképp 50,000 forintot adnak egyik első londoni színigazgatónak, hogy Madách remekét színrehozhassa. Az illető igazgató ugyanannyit költ rá a magából és így kilátás van rá, hogy az »Ember tragédiája« Londonban olyan páratlan fényvel fog színre kerülni, a milyenről mi sem álmodtunk. A sikertől nem félünk, akármint is vélekedjék Irving, Beerboom-Tree és Harvay. Annyit azonban elárulhatunk, hogy az elősorolt három közt van az az igazgató.

ki kifejezett aggodalma dacára színrehozza a darabot 50,000 forint segélyvel.

Igazságszolgáltatás.

A gondatlan anya büne. Még a múlt évben tárgyalta a nagyvárad kir. törvényszék ifj. Duse Sándorné és id. Duse Sándorné bűntudját, kiknek gondatlansága folytán ifj. Duséné 2 éves Floáre gyermeke leforrázta magát és súlyos sebeibe belehalt. A törvényszék ekkor a gondatlan emberölés vétségével vádolt elsőrendű vádlottat hét napi börtönre ítélte, a másodrendű vádlottat pedig felmentette. — A kir. tábla több vizsgálati adat hiányában az ítéletet feloldotta s az ügy tárgyalására új tárgyalást rendelt el, melyet Millye Gyula elnöklése alatt tegnap délelőtt tartott meg a kir. törvényszék. Az új ítélet szerint ifj. Duse Sándorné hét napi fogházra ítéltetett el és a felmerült költségekben elmarasztaltatott, míg a másodrendű vádlott a gondatlan emberölés vétségének a vádjára és annak következményei alól újból felmentetett. A vádhatóság felebbezett.

TANUGY.

Évzáró-vizsgálatok a nagyvárad kir. r. kath. férfiképezdében: 1900. jun. 18-án I. évfolyam; — jun. 19-én II. évfolyam; — jun. 20-án III. évfolyam. Magánvizsgálatok: írásbeli jun. 21-én — szóbeli jun. 22-én. Nagyvárad, 1900. jun. 7. Az igazgatóság.

Évzáró-vizsgálat a nagyvárad kir. kath. püspöki kisdudóvónő-képző intézet I-ső évfolyamában: 1900. június 15-én: 1. Hit- és erkölcstan; 2. Magyar nyelv; 3. Történet és alkotmánytan. 4. Földrajz. 5. Óvodai gyakorlatok. — 1900. jun. 16-án. 6. Módszertan. 7. Természettan és természetrajz. 8. Ének és hegedű. 9. Rajzoló geometria. 10. Testgyakorlat. Nagyvárad, 1900. június 7-én. Az igazgatóság.

Tornaverseny a Sport-téren. A nagyvárad kir. rendű főgimnázium és az állami reáliskola növendékei tegnap délután tartották meg a tornavizsgálatot. A két intézet tanulóit délután 4 órakor vonultak ki hosszú csapatokban a Sport-térre, a hol már nagyszámú érdeklődő közönség várta.

Először rendi gyakorlatokat mutattak be kellő fegyelmel és ügyességgel, majd a szer gyakorlatok következtek.

A kurta nadrágos első osztálybelitől kezdve a bajszos felsőbb osztályu diákok mindnyájan gyönyörködtették az élvező közönséget precíz rendgyakorlataikkal.

Ezután a versenytornázás következett s a sok tanuló ugyancsak küzdött a kitűzött díjakért.

A verseny-díjakat a következő tanulók nyerték:

Futás:

- I. osztály. Schwarcz Ernő (reál) első díj. Békési Leó (gimnázium) második díj.
- II. osztály. Csóró Mózes (reál) első díj. Szabó József (gimnázium) második díj.
- III. osztály. Adler Ernő (reál) első díj. Benedek Jenő (reál) második díj.
- IV. osztály. Biró Sándor (reál) első díj. Lengyel Arthur (reál) második díj.
- V. osztály. Strébeli Gyula (gimnázium) első díj. Gallay Endre (gimnázium) második díj.
- VI. osztály. Benesik István (gimnázium) első díj. Bónác János (reál) második díj.
- VII. osztály. Gal Pál (gimnázium) első díj. Voszka István (reál) második díj.

Messze-ugrás.

- I. osztály. Máthé Endre (reál) első díj. II. osztály. Csóró Mózes (reál) második díj.
- IV. osztály. Fluck Dezső (gimnázium) első díj. III. osztály. Szählender Ernő (gimnázium) második díj.

Magas-ugrás.

- VI. osztály. Kenéz Andor (reál) első díj. V. osztály. Medvigy Ferencz (gimnázium) második díj.

- VIII. osztály. Mercsa Viktor (gimnázium) első díj. VIII. osztály. Voszka István (gimnázium) második díj.

Az érdekes verseny este 7 órakor ért véget.

Az ifjuság ügyes tornázásáért az érdem a vezető tornatanárokat illeti.

Vizsgálatok az ipariskolában.

A nagyvárad kir. szakirányú iparostanonc-iskolában az évzáró vizsgálatok június 9-én kezdődnek s kezérolag június 23-ig tartatnak meg, mindenkor az előadásokra kitűzött időben.

Ezen zárvizsgálatokra a t. tanonczartó mestereket, szülőket s általában az érdeklődőket tisztelettel meghívja az ipariskolai igazgatóság.

MULATSÁG.

A tisztii júnálisra vonatkozólag a következő sorok közlésére kértünk fel:

A nagyvárad kir. helyőrség tisztikara f. é. június hó 16-án (szombat), a Püspök-fürdőben táncszal egybekötött kirándulást rendez. A télen kibocsájtott meghívók ez alkalomra is érvényesek. Indulás Nagypiacz-térről d. u. 4 óra 27 perczkor, átszállás nélkül. Hazajövetelre külön vonatról gondoskodva van. *A hölgyek kéretnek séta toilletben megjelenni.*

Az előző évekből olyan jó hírek örvendő mulatságra fölösleges lesz a közönség figyelmét bővebben felhívunk. Elég az, hogy a nagyvárad kir. tisztiek rendeznek júnális, ez a pár szó már magában foglalja azt is, hogy minden nagyvárad kir. szép asszony és szép leány ott lesz, akkor pedig biztos a siker.

A „Nagyvárad kir. Réti Népkör» folyó hó 10 én vasárnap a saját kényelmes és ez alkalomra csinosan dekorált kerthelyiségében táncszal egybekötött tavaszi mulatságot tart. A rendezőség gondoskodott arról, hogy a tánc szüneteket változatos társas játékokkal, meglepő előadásokkal élénkítse; a mulatság egész tartama alatt pedig társas levelezés lesz, amikor is uniformisos postások fogják a képes levelező lapokat kézhez adni. — A talp alá valót *Karándi* cigány húzza. Izletes és olcsó eledleek, tisztán kezelt borokról gondoskodva van. A mulatság kezdete d. u. 6 órakor. Belépő díj: családjegy 3 korona, személyjegy 1 korona.

REGÉNY-CSARNOK.

Nem bánta meg.

Irta: Stella.

1.
Bartáné igen erős akaratú asszony, a ki ha egyszer a fejébe vett valamit, keresztül vitte azt ha török szakad is. Ezzel az erős akaratú ugyan gyakran bajt kellemetlenséget okoz környezetének, de ha terve — melynek alapja mindig valami jó nemes — aztán sikerül, egyidőre nincs nála boldogabb teremés a világon és a kárvallottak busásan kárpótoltatnak az elszenvedett kellemetlenségeikért. Most is, amidőn gyermekei, illetve leányai nevelését

befejezte, a jó Anna kisasszonyt, — a ki nyolcz bosszu évig annyi szeretetet, annyi türelmet tanusított a különböző hajlamu és tehetségű gyermekek iránt — nem akarta méltó jutalom nélkül házából elbocsátani. Tudta ő azt, hogy a derék nevelő szolgálatait pénzzel megfizetni, nem lehet, azért jövőjéről akart gondoskodni férjhez akarta adni b. i. nagy, nehéz akadályokkal kellett itt ugyan megküzdenie, de ha ő akart, azt keresztül is vitte. Az első nehézség, melyet le kellett győznie a leány ellenszögülése volt; nagyon nagyon nehezen lehetett őt a házasság eszméjének megnyerni. A három x-hez közel álló nevelő ismerte önmagát és a férfiakat és sok tapasztalattal bírt és tudta, hogy nem bírván külső előnyökkel, a lét uraira nem fog vonzerőt gyakorolni. Mert a lélek szépsége a szellem, nem elég e materiális világban érzelmek gerjesztésére — a férfiak sokkal felületebbek, semhogy a kevésbé megnyerő külső alatt a szépet a nemes felfedezni időt vegyének maguknak. Érdek nem köthette őt egyhez sem, szegény volt, egy évtized óta élt a maga erejéből. És előbb a tanulmányok később meg a létérti küzdelemben nem ért rá ábrándozni, ilha lelke egy-egy önfeledt pillanatban el is kalandozott az álomvilág rőzsás utain, vagy maga az élet, vagy tükre hozták őt vissza a földre. Gyakran kinevette önmagát, ilyen arccal ily alakkal szerelmet ébresztett! Nem, a férfiak látóérzéke a tekintetben nagyon is fejlett. Néha-néha ki is kelt a sors mostohasága ellen, de végre is mit tehetett, beletörődött a változatlanságba, hivatásának élt teljes lelkével, fel tudta azt fogni egész magasztóságában.

Bartánénak egész erejére volt szüksége, hogy Anna kisasszonyt tervének megnyerje, de végre is annyi rábeszélésnek, annyi bájos képek — melylyel jövő életét festette, nem tudott ellentállni. Megegyezett, azon feltétel alatt, ha Bartáné olyan embert talál, ki iránta legalább rokonszenvvel viseltetik, mert érdek-házasságot kötni, arra nem lett volna képes. Rokonszenvből idővel szerelem is fejlődhetik — gondolta.

A jó asszony, a mint a kisasszony beleegyezését bírta, nagy erővel fogott dologhoz, tervének sikerülni kellett. A szegénység és a testi előnyök hiánya nem lehetett akadály. Ilyen igazságtalannak nem akarta a sorsot hinni. Bizalma a győzelmet illetőleg erős volt!

Ép ez időben nyitották meg X-ben a polgári iskolát, ennek derék igazgatóját alkalmas eszköznek találta terve kivételére. Ez annál is könnyebb dolognak látszott, mert Fodor Imre, a Barta családdal hamar megbarátkozott és házuknak gyakori szívesen látott, vendége volt. Bartáné maga hasznára fordította a kedvező alkalmat, Fodor ellenkivetette hálóját. A derék pedagógus észrevette ezt csakhamar és eleinte távol tartotta magát tőlük, de hát Bartáné igen szép asszony volt, 40 éve daczára alig mutatott többet 30-nál.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Az osztrák helyzet.

Bécs, június 7. A lapok Körber miniszterelnök tegnapi beszédét méltatva, egyetértőleg kiemelik azt a momentumot, hogy a miniszterelnök ezzel ugyszólván ultimátumot akart adni a háznak.

A »Fremdenblatt« dicséri a kabinet céljainak őszinte föltárását s azt mondja, hogy a kormány bizonyára mindent el fog követni, hogy ne kelljen letérnie a parlamentarizmus utjáról, a mire nézve még az utolsó órában sem tünt el minden remény.

A »Neue Freie Presse« a parlamenti esőd megnyitásának mondja a beszédet.

A »Neues Wiener Tagblatt« sajnálja, hogy a miniszterelnök becsületes szándéku szavai nem érték el a kívánt megnyugtató hatást.

A »Vaterland« konstatálja, hogy nem kevesen gratuláltak a miniszterelnöknek beszédéhez.

A »Deutsches Volksblatt« is kontaktálja, hogy a miniszterelnök szavai nemcsak a jobboldalon, de a baloldalon is tetszéssel találkoztak.

Az »Arbeiterzeitung« mindent helyesel, amit a miniszterelnök mondott.

A »Deutsche Volkzeitung« szerint a kormányfő nyilatkozatai épp oly időszerűek, mint kifogástalanok voltak.

A »Reichswehr« és a »Österreichische Volkszeitung« dicsérik a döntő pillanat igazolta szimpatikus erélyességét.

A »Neues Wiener Journal« konstatálja, hogy a kormány megtette a magáét az alkotmányos élet megtartására.

Az »Extrablatt« kétségtelennek tartja, hogy a lakosság tulnyomó része meglepéssel fogja tudomásul venni a miniszterelnök szavait.

A »Wiener Tagblatt« és az »Ostdeutsche Rundschau« nagyon barátságosan fogadják a beszédet és azt mondják, hogy efféle intések folytonos ismétlése aligha valami nagy határozottságnak a jele.

Obstrukció körömszakadtig.

Bécs, június 7. (Saj. tud. táv.) A birodalmi gyűlés összeülése előtt a jobboldali pártok végrehajtó bizottsága tartott ülést, melyen Körber miniszterelnök is jelen volt. *Kaizl*, az ifjucsehek klubbja nevében bejelentette, hogy a **pártja az obstrukciót elkeseredetten folytatni fogja.**

Itteni politikai körökben ennek folytán mindinkább megérlelődik a gondolat, hogy a birodalmi tanácssal a jelen körülmények közt bármilyen működést kifejteni teljes lehetetlenség. Sokan *az abszolutizmust küszöbön állónak tartják.*

Bécs, jun. 7. (Saját tud. táv.) Egy bécsi újságírónak *Kramer* cseh képviselő kijelentette, hogy azon esetben, ha a kormány a javaslatokat a 14. paragrafus alkalmazásával életbelépteti, Csehországban nagy forrongást idézne elő.

Bécs, június 7. (Saját tud. táv.) A petíciók felolvasását, melyek oly forrongásba hozták a Reichsrathot, a délutáni ülésen abbahagyták és a nagy zajban az elnök az ülést berekesztette.

Bánffy beszéde.

Kolozsvár, jun. 7. (Saját tud. táv.) A kolozsvári református egyház tegnap tartott értekezletén nagy feltűnést keltett *Bánffy Dezső* azon határozott kijelentése, hogy a mostani napokban *idegen talajból fakadt erős reakzionárius áramlat van, mely ellen védekezni kell.* Az este tartott banketten a királyra mondott felköszöntőjében egy mondata így szól: *»Ez idő szerint mi protestánsok még szabadon összejöhetünk, adja Isten továbbra is így maradjon.«* A volt miniszterelnök beszédének politikai hátterre van.

A krakkói ünnep.

Budapest, június 7. (Saj. tud. táv.) A krakkói egyetem mai ünnepe alkalmából a város zászlódszót öltött. A vasuti vonalak szakadatlanul hoznak vendégeket minden országból. A vendégek között vannak: Hartel lovag közoktatásügyi miniszter, dr. Pietak lengyel miniszter, gróf Pininski helytartó, gróf Nigra olasz

nagykövet, Bilinski lovag bankormányzó, Randa és Gebauer prágai tanárok, *Ponori-Tenrewck* Emil, a budapesti egyetem rektora, továbbá Fuchs rektor és Sachar tanár Berlinből, Murro Cambridgeből, De Nolhac muzeumigazgató Párisból, Ptaszicky Pétervárról, Laskowsky Genfből, Sinkjevicz Varsóból, azonkívül több kopenhágai, krisztániai, és newyorki tanár. A papától az ünnep alkalmából breve érkezett, a melyet Puzyma hercegpüspök ma fog felolvasni a Mária-templomban.

Baleset a lóversenyen.

Bécs, jun. 7. (Saj. tud. táv.) A tegnapi lóverseny alkalmával *Wallaschek* nevű lovas lebukott a lováról és az összes versenyfutó lovak átgázoltak rajta. A megsérült lovas, aki agyrázkódást és baloldali bénulást szenvedett, hordágyon szanatóriumba szállítottak s csak este tért az eszméletéhez.

Merénylet Sándor király ellen.

Belgrád, jun. 7. *Sándor* szerb király, *Milán* atyjával országában köruttra készült, mely alkalmából a mult hétfőn *ujabb merényletet* akartak elkövetni. A merénylet színhelye a Turu-Jevrinnel szemben fekvő *Kladovo* város lett volna, a hol a tavalyi merénylet részesei vannak elzárva. A merényletet azonban megghiúsították. Azt hiszik, hogy az új merénylet a tavalyival kapcsolatban van s ez irányban indítottak szigorú vizsgálatot. Ujabb leleplezések várhatók.

A kínai zavarok.

Washington, június 7. A pekingi amerikai követ ma azt táviratozta ide, hogy Pekingben rosszabbra fordult a helyzet. Erre és Kempf tengernagy tegnapi táviratára a kormány utasította Remy manilai ellentengernagyot, hogy a Heléna ágyunaszádót vagy valamely hasonló járművet küldjön Kempf tengernagynak, hogy ez olyan hajóval rendelkezessék, a mely a Peiho folyón fölfelé mehet egész Tiencinig, mivelhogy Kempf csatahajója nem mehet tovább Takunál. A Helena tiz tisztet és 166 legényt visz magával. Azt hiszik, hogy Remy ellentengernagy még egy-két század tengerészkatonát is küld vele. Hay külügyminiszter fölhatalmazta Conzer pekingi követet, hogy Kempf-től a helyzet alakulásához képest segítséget kérjen és az amerikai legénységgel úgy rendelkezék, a mint a követségek, a konzulátusok és az amerikai érdekek védelmére jónak látja. Az amerikai kormány még most is független eljárásra van eltökélve, de amennyire lehet, hajladó hozzájárulni a béke és a rend helyreállításához.

London, jun. 7. Pekingben az előidézett zavargások folytán a helyzet folyton rosszabbodik. Az orosz követ a kínai kormány segítségére orosz csapatokat ajánlott fel, mely ajánlatot *Cungli-Jamen* visszautasított, mert a *boxerek* leverésére a kormány is képesnek érzi magát.

Peking, jun. 7. A lázadás elnyomására *Sili* alkirály vezérlete alatt Tilneiből császári csapat indult el. A császári katonák azonban gyáván viselkedtek, mert amint meglátták az égő falvakat, annyira megijedtek, hogy követelték, hogy visszaszállítsák őket. A kínai kormány a gyáva császári sereget ediktumában megróvta.

KÖZGAZDASÁG.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. június hó 5-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 14.60—10.80. Kétszeres buza 12.—11.40. Rozs 11.80—11.20. Arpa 11.—10.40. Zab 9.80—9.20. Tengeri: 11.20.—10.80. Borsó 34.—. Lencse 36.—. Bab 13.60. Köleskása 24.—. Burgonya 4.80. 100 kiló lángliszt 27.—. zsemlyelisz 25.—. fehérkenyér liszt 24.—. barnakenyér liszt 21.—. széna fuvarral 3.80. szalma —.90 Szalonna 106.—. 6 kiló zsup-szalma —16. 150 dkg alom-szalma —10. 1 köbm. bükkfa 6.40, tölgyfa 6.—. cserfa 6.70, 100 kiló marhahus —.96, öntött gyertya —.84, Lámpaolaj —.80. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —.80. Pálinka —.64. Szilva-pálinka 1.70. Szesz 1.90. 1 mm. kőso 21.50, nyers fagyú —.48. olvaszt. fagyú 64.—. szappan 48.—. mosott birka gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 64.—. uj bor 44.—. méz 2.30, kemény faszén 3.50, puha faszén 3.—. kendernag 21.—. köles 16.—. repcze 22.—. dió 66.—. mogyoró —.—. aszalt szilva 44.—. Egy kilogramm savanyu káposzta —. szalonna 1.12, sertésus 1.—.4. juh-hus 68, veres hagyma 16, fog-hagyma 48, bors 2.20, paprika 2.40, barnakenyér 18. Egy liter kőolaj 40, mm. bükköny —.—. 1 mm. luczernamag —.—. 1 mm. lóhere —.—. 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1899. június hó 5-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 640—690, egy pár másodrendű jármás ökör 490—600, egy pár harmadrendű jármás ökör 250—480, 1 drb fejős

tehén 100—230. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 152—212. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 116—174. 1 drb. veres borju 14—32, 1 drb. fél éves borju 32—44, 1 drb egy éves borju 42—70, két éves borju 68—154. 1 drb hizott sertés 86—140, 1 pár fél éves 26—30, 1 pár egy éves sertés, 38—64, 1 pár két éves sertés 64—112. 1 drb igás ló 140—260, 1 pár ökörbőr 36—44, 1 pár tehénbőr 26—34. 1 pár bojubőr 10—17, 1 pár lóbor 10—22.

Forgalmi kimutatás 1899. évi június hó 5-ről. Tiszta buza körülbelül 260 hltr, kétszeres buza 70 hltr, rozs 120 hltr, árpa 60 hkl. zab 70 hltr, tengeri 250 hltr, burgonya 130 hltr. Lábás jószágok: Hizott sertés mintegy 50 drb, félhizott 68, sovány 90, süldő 200, malacz 300, hizott marha 13, jármás ökör 240 fejős tehén 140, borju 130, bivaly 4, juh és kecske 60, ló 136.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

A Tiszántul eredeti távirata.

Értéktőzsde.

Table with exchange rates for Budapest, June 6. Columns include 'Budapest, június 6.' and various financial instruments like 'Osztrák hitel', 'Magyar hitel', etc.

Határidők.

Table with due dates for Budapest, June 6. Columns include 'Budapest, június 6.' and items like 'Buza októberre', 'Buza júniusra', 'Uj tengeri'.

Table with exchange rates for 'Rozs okt.', 'Zab okt.', 'Káposzta, repcze, aug.'.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. június 6-án.

Table with official exchange rates for various currencies and commodities like 'Magyar aranyáradék 4%', 'Magyar koronajáradék', etc.

SZERKESZTOI POSTA.

Simplex. A 4 frtra majd csak akkor méltóztassék igényt tartani, ha legalább a helyes írás szabályaival tisztában lesz. Bővebb kritikát ezuttal, reméljük, nem kíván?

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND

Érvényes 1900. évi május 1-től.

Main railway schedule table with multiple columns for routes (e.g., Nagyvárad-Belényes-Vaskóh, Vaskóh-Belényes-Nagyvárad, Nagyvárad-Érmihályfalva, Érmihályfalva-Nagyvárad, Szombatság-Rogoz-Dobrest, Dobrest-Rogoz-Szombatság, Nagyvárad-Dévaványa-Gyoma, Gyoma-Dévaványa-Nagyvárad, Vésztő-Kötegyán-Hollód, Hollód-Kötegyán-Vésztő, Székelyhid-Margita-Sz.-Somlyó, Sz.-Somlyó-Margita-Székelyhid, Szeghalom-Füzes Gyarmat, Füzes Gyarmat-Szeghalom) and train numbers.